

Можливо, й не було на Борзнящині після Івана Романенка яскравих кобзарських особистостей, а може, їх імен не вдалося виявити, але це зовсім не означає, що дум «Про козака Голоту», «Богдан Хмельницький та Барабаш» чи «Козак-нетяга Фесько Ганжа Андибер» або інших, які ми вивчали в школі, не знали наші письменні прапрадіди.

Знали, чули... На базарному майдані чи в селянській хаті, де по-дорожній співець зупинявся на нічліг. І не одне серце здригалося від «Плачу невольників...» або переживало за долю трьох братів, які тікали з «города Азова, з турецької неволі».

М. Москаленко,
журналіст
м. Борзна

ЛЕЛЕКА, ГАЙСТЕР І МИ

Ті, хто колись виховував яничар, мабуть, найбільше дбали, щоб їх вихованці ніколи не дізнавалися, чії вони діти. Мені здається, що впродовж семи десятиріч москальські і доморощені вихователі діяли тими ж методами, що й вихователі яничар. Та інакше й бути не могло. Бо, якби, наприклад, українець мав змогу заглянути в глибини історії своєї нації, в душі у нього стала б проростати і вкорінюватись віра в те, що його народ має законне право на власну державність. Адже це народ, корені якого сягають тисячолітніх глибин, який стільки зробив для загальнолюдської цивілізації.

Отож імперські історники і прагнули сховати від нас нашу історичну глибину, наші родові джерела. І на певний час їм вдалося влити в наші серця яничарську отруту, нехить задуматися над тим, хто ми є і чії ми діти. А якби ми раніше вичавили із себе оту отруту, було б так просто пізнати самих себе.

Я пригадую своє дитинство. Ми, сільські хлопчак, були, звичайно, не ангели. Часом грали в жорстокі ігри, часом стріляли з рогаток по пташках, видирали пташині гнізда. Але ніколи і ніхто із нас навіть у думці не міг поділити в лелеку, якого у нас на Чернігівщині звали гайстром. А чому? Бо наші батьки нас повчали: «Ніколи не чинить шкоди гайстрові, бо хата згорить». А ще ж була й така красива мініатюрна казочка для дітей, у якій мова йшла про гайстра, що у своїх дзьобах приносить дорослим немовлят і залишає їх десь у капусті.

А звідки ж дізнавалися батьки, що лелекам не можна зла чинити? Певна річ, від своїх батьків, а ті від своїх і т. ін. Створювався такий собі історичний ланцюг. Але мало хто задумався, якої часової глибини сягає той ланцюг. Якщо б хтось із тодішніх учителів допоміг нам уздріти ту глибину, може б ми виростили стрункішими тілом і душею і наше суспільно-національне життя пішло б рівнішою і не такою вибоїстою дорогою. Але протягом довгих і важких десятиріч ніхто нам не відкрив історичної істини.

Хоч через наші економічні негаразди багато хто з людей, не здатних аналітично мислити, звинувачують і Горбачова, що «організував перебудову», і Кравчука, Шушкевича та Єльцина, що «розвалили Союз — і люди стали жити гірше» — але ж не можна далі було їхати на брехні та облуді. «Розвал Союзу» — це історична закономірність і, отже, історична необхідність, спрямована, перш за все, на те, щоб розчистити і дорогу правді. Останніми роками ми багато чого дізналися про світ і про себе, і ті знання вже ніхто у нас не відніме.